

DIREKTORATET FOR HØYERE UTDANNING OG
KOMPETANSE

Postboks 1093
5809 BERGEN

Deres referanse
2025/03207

Deres dato

Vår referanse
2025/902

Vår dato
11.04.2025

Høringsuttalelse fra UiB om ansettelse på innstegsvilkår

Universitetet i Bergen (UiB) viser til høring fra Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) i forbindelse med foreslåtte endringer i universitets- og høyskoleforskriften om ansettelse på innstegsvilkår.

UiB er svært kritisk til forslaget om å fjerne muligheten for innsteg på førsteamanuensisnivå. Vi er også uenig i noen av de andre foreslåtte endringene, og vil redegjøre nærmere for våre synspunkter nedenfor.

Avvikling av ansettelsesmodell b, innsteg på førsteamanuensisnivå (§ 3-24)

UiB har hatt som hovedregel ansettelse som førsteamanuensis på innstegsvilkår og vi har gode erfaringer med denne ansettelsesmodellen. UiB har lyst ut mer enn 20 førsteamanuensisstillinger på innstegsvilkår. Postdoktor-modellen har vært lite brukt ved UiB; det er per i dag ansatt én postdoktor på innstegsvilkår. Vi er derfor kritiske til HK-dir sitt forslag om å avvikle ansettelsesmodell b – innsteg på førsteamanuensisnivå.

I sin begrunnelse for å avvikle ordningen med innsteg på førsteamanuensisnivå viser HK-dir til Oslo Economics sin evalueringsrapport. Evalueringen påpeker at måloppnåelsen er mindre ved innsteg på førsteamanuensisnivå enn ved innsteg på postdoktornivå. I tillegg vises det i evalueringen til at innsteg på førsteamanuensisnivå oppleves som mindre attraktiv enn ordinære, faste førsteamanuensisstillinger.

Vi mener at det er begrenset hvor mye man skal vektlegge at innsteg på førsteamanuensisnivå oppleves som mindre attraktivt enn faste førsteamanuensisstillinger. Faste førsteamanuensisstillinger er ikke nødvendigvis et reelt alternativ for de kandidatene som er aktuelle for innsteg på førsteamanuensisnivå. Dages konkurranse gjør at yngre akademikere ofte skyves ut når det lyses ut faste førsteamanuensisstillinger. I mange tilfeller er det så stor konkurranse om ordinære førsteamanuensisstillinger at det bare er de som allerede har professorkompetanse som kommer i betraktning. Ved å rekruttere førsteamanuenser med formål om å oppnå professorkompetanse, rekrutterer vi på et potensiale. Vi øker samtidig muligheten til å ansette talentfulle kandidater tidlig i deres karriere, inkludert de som nærmer seg ferdig eller har fullført postdoktorperiode. Med en tidsbegrensning fra disputas, fratrasket permisjoner, stiller alle kandidatene likt, og kvinner kan konkurrere om stillingene på like vilkår som sine mannlige kollegaer.

Postadresse
Universitetet i Bergen
Universitetsledelsen
Postboks 7800
N-5020 BERGEN

E-post:
post@uib.no

Organisasjonsnummer
874 789 542

Saksbehandler

Telefon: 55589678
Mobil:
E-post: Lise.Engelbreth@uib.no

Videre mener vi at utviklingen av modell b vil få stor betydning for den internasjonale rekrutteringen. Innstegsstilling som førsteamanuensis er en vanlig modell utenfor Norge. Begrensning til kun postdoktor vil redusere attraktiviteten internasjonalt, svekke rekruttering og hindre karriereutvikling. Innstegsstilling som førsteamanuensis gir bedre integrasjon i akademia og mulighet for strategisk karriereutvikling og langsiktig planlegging. Det gir etter vår oppfatning også bedre utvikling av forskning og undervisning, sammenlignet med postdoktorstillinger. Førsteamanuenser får erfaring med hele bredden av akademiske oppgaver, inkludert undervisning, veiledning og forskningsledelse. Tittelen kan også åpne flere dører, til verv og oppdrag internasjonalt som kan gi viktig erfaring og gjøre kandidaten mer konkurransedyktig i søknader om eksternfinansiering.

På bakgrunn av dette ber vi om at begge ansettelsesmodellene videreføres.

Femårsgrense for ansettelse på innstegsvilkår (§ 3-24)

Regelen om at det ikke skal ha gått mer enn fem år siden den som ansettes disputerte for doktorgraden foreslås videreført. Det foreslås imidlertid en endring i ordlyden. Etter dagens regel skal «det normalt» ikke ha gått mer enn fem år siden vedkommende disputerte. Det foreslås isteden en femårsregel uten unntak, men at fravær på grunn av permisjoner som følger av lov eller tariffavtale og sykefravær ikke skal medregnes.

Dersom ordningen med innsteg på førsteamanuensisnivå beholdes, mener UiB at det er problematisk å gjøre femårsgrensen absolutt. Innenfor humaniora har det vist seg vanskelig å finne kandidater som holder det nødvendige nivået og som overholder det nye kravet til kandidatalder. For faste ansettelser i førsteamanuensisstillinger innen medisin og odontologi, er det en forutsetning at spesialistutdanning er gjennomført i tillegg til doktorgraden. En tidsbegrensning på fem år fra disputas kan derfor bli problematisk, og fagmiljøene risikerer å miste dyktige forskere. Vi mener derfor at det er mer hensiktsmessig med en grense på syv år fra disputas. Alternativt må adgangen til å gjøre unntak fra femårsgrensen videreføres. Det vises til arbeidet med nåværende forskrift der departementet tok inn «normalt» etter innspill fra høringsinstansene. Flere høringsinstanser pekte den gang på behovet for å utvide femårsgrensen, også for andre tilfeller enn lovhjemlede permisjoner.

Utvidelse og harmonisering av regler om permisjon og sykefravær (§ 3-24)

HK-dir foreslår at reglene om permisjon og forlengelse av åremålsperioden som gjelder for de øvrige åremålsstillingene i universitets- og høyskoleforskriften § 3-17 også skal gjelde for ansatte på innstegsvilkår.

UiB er positive til forslaget, men mener at retten til forlengelse bør begrenses til permisjoner og redusert arbeidstid som den ansatte har krav på etter lov eller tariffavtale, og sykefravær. Åremålsperioden for innstegsstillinger er vesentlig lengre enn de andre åremålsstillingene i § 3-17 og det vil ikke være samme behov for forlengelser til karrierefremmende arbeid, uforutsette hindringer, og permisjoner i forbindelse med vikariat og lederverv.

Annet

Utkast til forskrift inneholder ikke regler om overgangsordninger som er ansett som unødvendig, da reglene som er lagt til grunn i arbeidsavtalen er gjeldende. Dersom ny forskrift bare inneholder regler om

innstegsstilling på postdoktorvilkår, bør det vurderes om tidligere forskrift skal gjelde for de som allerede er i en stilling på innstegsvilkår som førsteamanuensis.

Vi ønsker avslutningsvis å trekke frem noen av endringene vi stiller oss positive til, blant annet at kandidatene sikres like muligheter til ny sluttevaluering ved negativt resultat etter tidlig vurdering. Forutsatt at innsteg på førsteamanuensisnivå videreføres, er vi også positive til at forutgående ansettelsestid som postdoktor utvides til to år.

Vennlig hilsen

Margareth Hagen
rektor

Tore Tungodden
universitetsdirektør